



## **Ekspertu diskusijas ieteikumi HIV infekcijas ierobežošanas pasākumiem**

Nākamajā plānošanas dokumentā būtu iekļaujami šādi pasākumi:

- NVO sektora stiprināšana – jo bez tā mērķa grupas nav aizsniedzamas;
- testēšanas veicināšana visos iespējamajos veidos – paštesti, izbraukuma testēšana, kombinētie testi, AV testus nomainot ar AV/AG testiem agrīnākai HIV diagnostikai;
- ģimenes ārstu iesaiste testēšanā;
- vadlīniju speciālistiem (ginekologi, onkologi, stomatologi utt.) attiecībā uz HIV testa veikšanu pie AIDS indikatorstāvokļiem izstrāde un HIV diagnostikas rādītāja kā darba kvalitātes kritērija ieviešana;
- attālināto konsultāciju un telemedicīnas iespēju paplašināšana pacientiem (Zoom u.c.);
- sabiedrības pastiprināta informēšana – ne tikai jauniešu, skolēnu. Ārkārtīga nepieciešamība stiprināt iedzīvotāju veselības pratību, stigmatas mazināšanu – šeit nepieciešamas nopietnas investīcijas, jo šis ir grūtākais punkts – sabiedrības uzskatu maiņa; iesaistīt veselību veicinošo skolu un pašvaldību tīklu u.c., ne tikai kampaņu organizēšana;
- ārstniecības personu sistemātiska, regulāra izglītošana;
- datu digitalizācija, HIV reģistra sakārtošana un pilnveide – arī ar retrospektīvajiem datiem; lai Latvijas atbildīgās institūcijas beidzot varētu sniegt datus ECDC, PVO par 90-90-90 kaskādi (šobrīd Eiropas reģionā 78%-58%-52%);
- kaitējuma mazināšanas kāpināšana – pakalpojumu klāsts, teritoriālais pārklājums, pakalpojumu saņēmušo klientu skaita palielināšana; tai skaitā ieviest (sākumā kā pilotprojektu vienā iestādē) šļirču maiņu un prezervatīvu pieejamību ieslodzījuma vietās;
- ārstēšanas pārklājuma intensīva kāpināšana;
- subsidēti prezervatīvi jauniešiem un citām riska grupām, piemēram, prezervatīvu automāti klubos; HIV profilakses punktu (turpmāk – HPP) izsniegto bezmaksas prezervatīvu skaita palielināšana;
- multidisciplināras sadarbības stiprināšana ar pašvaldībām, to atbildības palielināšana par HIV izplatības ierobežošanu; jaunu HPP atvēršana Vidzemes reģionā;
- Līdzestības kabinetu izveide reģionos, lai kāpinātu HAART pārklājumu;
- vienotu HAART/metadona saņemšanas punktu izveide;
- naloksona pieejamības nodrošināšana HPP;
- jaunu mērķa grupu definēšana – sociālās aprūpes centru klienti, psihoneiroloģisko klīniku klienti, migranti, ārvalstu studenti (tostarp no attīstības valstīm; tostarp HAART pieejamība Latvijā viņiem);

- mērķa grupu pašorganizāciju (sekse pakalpojumu sniedzēji, MSM u.c.) veidošanās veicināšana;
- PrEP nodrošināšana;
- pirmās līnijas HAART medikamentu pārskatīšana un modernizēšana Nacionālā veselības dienesta vadlīnijās atbilstoši Eiropas klīniskās AIDS biedrības vadlīnijām – tas veicinātu arī pacientu līdzestību;
- papildināt e-veselības sistēmu ar iespēju, ka ārsts iepriekš paredzētās, definētās situācijās var nosūtīt pacientu uz HIV testu kā manipulāciju, to ļoti vienkārši norādot (ieklikšķinot) vienā izvēles laukā;
- vertikālās transmisijas izskaušana.

Sarunas dalībnieki vienojās, ka nepieciešama tūlītēja koordinējošā mehānisma, proti, HIV infekcijas, tuberkulozes un seksuāli transmisīvo infekciju izplatības ierobežošanas komisijas (*turpmāk – Komisija*), sanāksmju atjaunošana un Komisijas sastāva aktualizēšana, tādējādi nodrošinot informācijas apmaiņu starp valsts un pašvaldības institūcijām un nevalstiskajām organizācijām. Par atjaunotās Komisijas sanāksmes laiku tika noteikts 2022. gada sākums.

Ekspertu diskusijā piedalījās veselības ministrs Daniels Pavļuts, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Vides veselības nodaļas vadītāja Jana Feldmane, ārste infektoloģe, Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīcas stacionāra “Latvijas Infektoloģijas centrs” Infektoloģijas poliklīnikas vadītāja Inga Ažiņa, PVO pārstāvis Latvijā Uldis Mitenbergs, Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāja biedre Anda Čakša, SPKC Veselības veicināšanas departamenta direktore Ilze Straume, biedrības “Baltijas HIV asociācija” valdes priekšsēdētāja Inga Upmace, biedrības “AGIHAS” valdes priekšsēdētājs Andris Veikēnieks, biedrības “DIA+LOGS” valdes priekšsēdētāja Ruta Kaupe, Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas ārsts infektologs Viesturs Zvirbulis, ģimenes ārsts Andris Baumanis. Pasākumu vadīja RSU Sabiedrības veselības institūta direktore, biedrības “Baltijas HIV asociācija” biedre Anda Ķīvīte-Urtāne.